

СУБ'ЄКТИ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УЧАСТІ ГРОМАДСЬКОСТІ В ПІДВИЩЕННІ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ

Стаття присвячена визначенню суб'єктів, які здійснюють адміністративно-правове забезпечення участі громадськості в підвищенні ефективності функціонування органів виконавчої влади. До таких зараховано безпосередньо органи виконавчої влади, а також в їх складі підрозділи взаємодії з громадськістю. Проаналізовано недоліки в діяльності цих суб'єктів та сформульовано пропозиції щодо їх усунення. Визначено, що до інформаційно-аналітичних та експертних служб, які безпосередньо або опосередковано забезпечують реалізацію публічного контролю, традиційно належать інформаційні управління, інформаційно-аналітичні підрозділи, прес-служби, прес-центри, управління і центри громадських зв'язків, прес-бюро, прес-секретарі та прес-аташе з відповідним апаратом. Зроблено висновок, що органи виконавчої влади на нинішньому етапі більшою мірою номінально виступають суб'єктами забезпечення участі громадськості в підвищенні ефективності їх функціонування. Потрібне вдосконалення діяльності з означеного забезпечення шляхом: по-перше, чіткого визначення суб'єкта, відповідального за розвиток взаємодії із громадськістю; по-друге, доцільним було б введення координаційно-контрольного органу щодо забезпечення участі громадськості в управлінні державними справами як складового елементу розбудови громадянського суспільства; по-третє, потрібен постійний контроль за достатністю означеної діяльності із забезпечення участі громадськості з боку органів виконавчої влади; по-четверте, потрібне чітке та уніфіковане визначення структурних підрозділів органів виконавчої влади, в яких підрозділи взаємодії із громадськістю повинні мати у своєму складі осіб або структурні підрозділи щодо інформаційного забезпечення громадськості щодо діяльності ОВВ, із достатнім та чітким визначенням повноважень цих підрозділів. Проте така діяльність не має зводитися суто до інформаційного забезпечення. Серед основних завдань підрозділів взаємодії із громадськістю має бути визначено цілеспрямоване забезпечення залучення громадськості до управління державними справами на постійній основі.

Ключові слова: *участь громадськості, управління державними справами, органи виконавчої влади, підрозділи взаємодії з громадськістю, інформаційні підрозділи.*

The article focuses on identifying the subjects that exercise administrative and legal provision of the public involvement into the increasing the efficiency of executive authorities functioning. They include directly the executive authorities, as well as the public relations subdivisions, which are in their composition. The disadvantages in these subjects functioning have been analyzed and the proposals regarding their elimination have been formulated. It is determined that information-analytical and expert services that directly or indirectly provide for the implementation of public control traditionally include information departments, information-analytical units, press services, press-centers, offices and centers of public relations, press bureaus, press secretaries and press attachés with appropriate apparatus. It is concluded that the executive power bodies are nominally the subjects of ensuring the participation of the public in improving the efficiency of their functioning. It is necessary to improve the activities of the designated security by: first, a clear identification of the entity responsible for developing public

relations; secondly, it would be advisable to introduce a coordinating and controlling body to ensure public participation in public affairs management as an integral part of civil society development; thirdly, there is a need for continuous monitoring of the adequacy of the specified activity to ensure public participation by the executive authorities; fourth, there is a need for a clear and unified definition of the structural units of the executive branch, in which the public relations units should have individuals or structural units to inform the public about the activities of the JHA, with sufficient and clear definition of the powers of these units. However, such activities should not be limited to information support. One of the main tasks of the public relations units should be to ensure that the public is involved in public affairs on a permanent basis.

Key words: *public involvement, state affairs management, executive authorities, public relations subdivisions, information offices.*

Вступ. Забезпечення участі громадськості в підвищенні ефективності функціонування органів виконавчої влади неможливе без цілеспрямованої діяльності в цьому напрямку з боку певних суб'єктів, які можуть або дійсно сприяти формуванню громадянського суспільства, або ж, навпаки, стримувати його розвиток. В загальному розумінні такими суб'єктами виступають органи виконавчої влади та сама громадськість. Це впливає, насамперед, із положень Національної стратегії сприяння розвитку громадянського суспільства. Згідно із цим документом, реалізація Стратегії забезпечується спільними зусиллями органів державної влади, органів місцевого самоврядування та громадськості для досягнення мети та принципів Стратегії. Проте в адміністративно-правовому сенсі, говорячи про суб'єктів означеного забезпечення, насамперед варто говорити про органи виконавчої влади.

Метою статті є аналіз діяльності органів виконавчої влади як суб'єктів адміністративно-правового забезпечення участі громадськості в підвищенні ефективності функціонування органів виконавчої влади.

Певною мірою питання взаємодії органів виконавчої влади та громадськості вже висвітлювалося А.В. Грабильниковим, А.І. Буханевичем, В.В. Головком, В.П. Мартиненком, А.В. Халецьким та іншими вченими. Проте саме в такому ракурсі воно ще не порушувалося.

Результати дослідження. Згідно із Національною стратегією сприяння розвитку громадянського суспільства, методичне забезпечення, моніторинг та оцінка реалізації Стратегії покладаються на Координаційну раду сприяння розвитку громадянського суспільства (далі – Координаційна рада). Для здійснення моніторингу та оцінки реалізації Стратегії Координаційна рада визначає критерії оцінки ефективності та індикатори реалізації Стратегії, які розробляються нею із залученням Національного інституту стратегічних досліджень, інших наукових установ, недержавних аналітичних центрів та незалежних експертів. За результатами моніторингу та оцінки реалізації Стратегії Координаційною радою можуть вноситися пропозиції щодо актуалізації Стратегії. Кабінет Міністрів України щорічно затверджує з урахуванням результатів публічного громадянського обговорення план заходів щодо реалізації Стратегії, забезпечує його виконання на засадах відкритості та прозорості, звітує про його виконання. Функції із забезпечення реалізації Стратегії в органах виконавчої влади покладаються на структурні підрозділи, відповідальні за взаємодію з громадськістю [1].

Методичне забезпечення, моніторинг та оцінка реалізації Стратегії є зоною відповідальності Координаційної ради. Науковий супровід здійснює Національний інститут стратегічних досліджень. Безпосередньо ж в органах виконавчої влади за означену діяльність відповідають структурні підрозділи, відповідальні за взаємодію із громадськістю. Фінансове забезпечення планується покласти на поки що неіснуючий фонд розвитку громадянського суспільства.

Звернемо увагу, що в Національній стратегії відсутній один конкретний орган, який відповідає за виконання саме органами виконавчої влади зі свого боку завдання щодо сприяння розвитку громадянського суспільства, тобто за організаційно-правове забезпечення участі громадськості в управлінні державними справами. Координаційна рада таким відповідальним органом не є, оскільки, як зазначено в Стратегії, вона є консультативно-дорадчим органом. Серед завдань Координаційної ради не визначено моніторингу та оцінки діяльності органів виконавчої влади в напрямі забезпечення участі громадськості, хоча таке завдання в більш узагальненому формулюванні і поставлене перед Координаційною радою, воно все ж не є безпосередньо спрямованим на аналіз діяльності саме органів виконавчої влади. Тим більше, якщо проаналізувати діяльність Координаційної ради за інформаційним матеріалом, що викладений на офіційному сайті цієї

ради, можна із впевненістю сказати, що жодної суттєвої роботи в напрямі виконання тих завдань (моніторинг, оцінка), що декларувалися, не здійснюється. Немає на сайті ніяких офіційних звітів із кількісними показниками, ніяких узагальнень. І це все йде всупереч вимогам п. 9 Положення про Координаційну раду [2], де зазначається, що Координаційна рада має систематично інформувати громадськість про свою діяльність. Тут окремо варто зупинитись і на понятті «систематично». Зважаючи на те, що це є оціночне поняття, вбачається, що в цьому разі його вживання недоречно. Мало б бути чітко зазначено: щомісячно, щоквартально чи щорічно, а може, щотижня. Через відсутність прямого зобов'язання щодо строків інформування можемо констатувати, що Координаційна рада наповнює свій інформаційний портал вкрай зрідка.

Протилежно показовими в цьому аспекті є громадські організації, які самостійно намагаються аналізувати, яким чином відбувається діяльність органів виконавчої влади щодо забезпечення їх участі. Так, досить інформативним є Збірник звітів за результатами оцінки діяльності органів виконавчої влади за напрямом «взаємодія з громадськістю» [3], підготовлений у рамках проекту «Громадянське суспільство задля розвитку демократії та прав людини в Україні», що реалізується ПРООН за фінансової підтримки Міністерства закордонних справ Данії. У Звіті вказано: «У 2018 році уряд встановив одним із ключових завдань для службової діяльності державних секретарів міністерств забезпечення взаємодії міністерства із громадськістю. Зокрема, в міністерствах має бути проведено оцінку результативності діяльності апарату міністерства за напрямом «взаємодія з громадськістю» [3, с. 6]. Знайти правові підстави зарахування державних секретарів до суб'єктів, відповідальних за забезпечення взаємодії міністерств із громадськістю, не видається можливим, оскільки ані в Законі України «Про центральні органи виконавчої влади», де в ст. 10 закріплено обов'язки держсекретаря, ані в Постанові Кабінету Міністрів України № 243 2017 року [4], де в п. 3 визначаються повноваження держсекретарів, прямо такий обов'язок не зазначається. Проте його можна опосередковано «вивести» з формулювань, що держсекретар «організовує та контролює виконання апаратом міністерства завдань, установлених актами законодавства, протокольними рішеннями Кабінету Міністрів України, дорученнями Прем'єр-міністра України, резолюціями віце-прем'єр-міністрів України, Міністра Кабінету Міністрів України, наказами міністерства, дорученнями міністра, його першого заступника та заступників, звітує про ефективність і своєчасність їх виконання; забезпечує здійснення моніторингу виконання міністерством і центральними органами виконавчої влади, діяльність яких спрямовується та координується через відповідного міністра, плану пріоритетних дій Уряду, інших документів державної політики». Однак, наприклад, згідно зі ст. 12 в ч. 1 ЗУ «Про центральні органи виконавчої влади» встановлено право міністра на формування патронатної служби в кількості не більше 10 осіб, і саме ця патронатна служба згідно із ч. 2 цієї статті відповідає за організацію зустрічей та зв'язків із громадськістю, засобами масової інформації. З викладеного є очевидною проблема дублювання та нечіткості визначення суб'єктів, відповідальних за забезпечення взаємодії з громадськістю на рівні міністерств, а також їхніх повноважень.

Така ж сама ситуація спостерігається, згідно зі звітом, і на рівні окремих служб, управлінь, державних адміністрацій. Наприклад, щодо діяльності Токмацької РДА встановлено такі недоліки: відсутність єдиного структурного підрозділу, який відповідальний за координацію взаємодії з громадськістю. Взаємодією з громадськістю на різних етапах займаються різні підрозділи: відділ організаційної роботи, загальний відділ, інші профільні підрозділи; недостатність кадрового ресурсу працівників, основним завданням яких є взаємодія з громадськістю. Нині в Токмацькій РДА визначений лише один працівник, який відповідає за цей напрям [3, с. 14]. Як наслідок, було запропоновано а рекомендаціях визначити єдиний структурний підрозділ, відповідальний за координацію взаємодії з громадськістю, та збільшити кількість працівників (принаймні до двох), основним завданням яких є безпосередня взаємодія з громадськістю.

Але водночас маємо зауважити, що в деяких ситуаціях навіть існування окремих уповноважених саме на здійснення координації та контроль налагодження зв'язків із громадськістю органів не є гарантією того, що участь громадськості буде справді забезпечена. Наприклад, щодо діяльності відділу комунікації з громадськістю департаменту внутрішньої та інформаційної політики Львівської ОДА (тобто суб'єкта, який *прямо* визначений Стратегією як «базовий» відповідальний) у процесі проведеного аналізу встановлено, що «недостатньо забезпечується діалог керівників деяких департаментів та управлінь ОДА з громадською радою, оскільки не завжди думка громадськості є почутою і деякі *представники влади не готові до співпраці з громадською радою як консультативно-дорадчим органом*» [3, с. 37]. При цьому серед інших зауважень:

1) цілісної комунікаційної стратегії на час проведення оцінки у відділі та департаменті затверджено не було і, як наслідок, інформування громадськості про прийняті програми, плани

та звіти щодо їх виконання поширюється фрагментарно і несистемно; у відділі не запроваджена практика інформування громадськості на етапі оцінювання політики, вивчення наслідків політики та її впливу;

2) проведення консультацій із громадськістю здебільшого має ситуативний характер. Чітко не визначені та не прописані спеціальні норми, процедури, вимоги щодо консультацій із громадськістю;

3) важко знайти вичерпну інформацію про плани на рік, квартал та місяць відділу та департаменту на доступних для різних цільових груп каналах комунікації;

4) недостатньо активно використовуються онлайн-платформи для організації консультацій із громадськістю, в тому числі онлайн-платформа, що створена за рішенням «Форуму співпраці та партнерства»;

5) інформація про порядок і ступінь врахування результатів консультацій із громадськістю повною мірою не відстежується;

6) стратегія взаємодії з організаціями громадянського суспільства у відділі не прийнята;

7) представники громадської ради та координаційної ради не в повній мірі долучені до вироблення політики на всіх етапах циклу. В основному їх залучають на етапах ідентифікації проблеми та формулювання пропозицій політики. На етапі оцінювання політики (вивчення наслідків/впливу та внесення пропозицій щодо змін політики) громадськість не долучається;

8) спільні засідання правління громадської ради та колегії проводяться несистемно;

9) звіти про діяльність громадської ради та координаційної ради, які вони готують відповідно до своїх Положень, не поширюються на вебпорталі ЛОДА та інших доступних каналах комунікації [3, с. 37].

Зазначимо, що на доцільності передбачення в штатному розписі ОВВ посад працівників, до обов'язків яких входило б саме налагодження зв'язків із громадськістю, сприяння активізації участі громадськості в управлінні державними справами, який би особисто був відповідальний за налагодження цих процесів та їхній хід, результати, вже наголошувалося спеціалістами. У дослідженні, зробленому ще у 2013 р. незалежними українськими та американськими експертами «Оцінка стану розвитку громадянського суспільства та суспільної активності громадян України», органам влади було рекомендовано «ввести до штату місцевих органів виконавчої влади посади фахівців, до функцій яких входить активізація роботи з громадянами та ІГС» [5]. На місцевому рівні це можуть бути посади, на рівні регіональному та державному (міністерства) це мають бути департаменти, управління.

Якщо ж виходити з буквального тлумачення закону щодо піднятого питання про відповідальний орган, то Міністр визначає пріоритетні напрями роботи центрального органу виконавчої влади та шляхи виконання покладених на нього завдань, затверджує плани його роботи (п. 3 ч. 2 ст. 18), а керівник центрального органу виконавчої влади подає на затвердження міністрові, який спрямовує та координує діяльність центрального органу виконавчої влади, плани роботи центрального органу виконавчої влади та затверджує за погодженням з міністром, який спрямовує та координує діяльність центрального органу виконавчої влади, структуру апарату центрального органу виконавчої влади (ч. 4 ст. 19). Отже, міністр відповідальний за те, щоб визначити забезпечення участі з громадськістю як пріоритетний напрям діяльності його міністерства, а керівник центрального органу виконавчої влади відповідальний за те, щоб в його плані роботи цього центрального ОВВ було передбачено завдання з налагодження зв'язків із громадськістю, тобто заходи щодо забезпечення участі громадськості в підвищенні функціонування цього органу. При цьому керівник ЦОВВ також відповідальний ще й за те, щоб в його апараті структурно був передбачений відділ, підрозділ зв'язків із громадськістю. Проте органу, який би системно та цілеспрямовано займався тим, що аналізував та перевіряв, чи створено у відповідних міністерствах та інших ЦОВВ необхідні відповідні підрозділи, аналізував би їхню діяльність, як це було вибірково зроблено вищевказаними громадськими організаціями (щоправда, за сприяння окремих органів державної влади), тобто який би саме відповідав за розвиток громадянського суспільства в частині забезпечення участі громадськості в підвищенні функціонування ОВВ (в управлінні державними справами), в Україні не існує.

Звісно, розбудова громадянського суспільства є справою добровільною, проте, на наше переконання, на перехідному етапі, коли громадяни намагаються відійти від стереотипів радянського світогляду і коли вони не вірять і не довіряють органам державної влади, проте хотіли б бути почутими та бути залученими до управління державними справами, роль державних імперативних методів набуває іншого, позитивного, значення, яке важко переоцінити. З цього приводу

значимо критичне ставлення до сучасного стану намагань із боку держави забезпечити підвищення участі громадськості в управлінні державними справами д. н. держ. управ. В. Мартиненка, який підкреслює постійно застосовуваний термін «сприяння»: «Аналіз деяких документів, які регулюють взаємодію органів державної влади і громадянського суспільства, свідчить, що вони не гарантують реалізацію прав і свобод громадянина через свою невизначеність та необов'язковість, яка виявляється в терміні «сприяти» [6, с. 117]. Згадаймо в цьому аспекті формулювання в Національній стратегії «спільними зусиллями», яке, по суті, жодної відповідальності безпосередньо на органи виконавчої влади не покладає. Натомість більш прозорим, на нашу думку, є формулювання, запропоноване ще у 2006 р. до проекту «Концепції взаємодії органів виконавчої влади з інститутами громадянського суспільства» громадськими організаціями – членами робочої групи з доопрацювання проекту: «Органи виконавчої влади відповідають за розроблення та забезпечення дієвого механізму громадського контролю за їхньою діяльністю і прийняттям рішень, пов'язаних, зокрема, з дотриманням прав і свобод людини і громадянина та з бюджетним процесом, у тому числі, через постійне публічне звітування перед громадськістю». Натомість у Стратегії 2016 р. безпосередня вказівка на відповідальність органів виконавчої влади за вказану діяльність відсутня. Окрім того, відсутність такої відповідальності тягне за собою і необов'язковість зі здійснення заходів в означеному напрямі. І хоча розбудова громадянського суспільства шляхом залучення громадськості до участі в управлінні державними справами є добровільним процесом, все ж без політичної волі на примусове зобов'язання органів державної влади до побудови ефективної взаємодії з громадськістю цей процес не досягне своєї мети через необхідність «ламання» старих радянських стереотипів мислення, коли громадськість сприймається як «зайві люди», що лише перешкоджають у виконанні функцій та завдань, поставлених перед ОВВ. Тому видається, що відповідальний орган все ж має бути запроваджений та чітко визначений.

Ще одним суб'єктом забезпечення участі громадськості у складі ОВВ є інформаційні підрозділи. Їхня діяльність має спрямовуватися, передусім, на інформаційне забезпечення досліджуваної участі. А.І. Буханевич зазначає: «Утвердження публічної адміністрації як інституту оптимізації публічного контролю в громадянському суспільстві з необхідністю ставить питання про розробку належного інформаційно-експертного забезпечення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. З цією метою у західноєвропейському світі створюються спеціальні інформаційні служби або системи, статус яких визначається відповідними законами. В Україні їх статус визначається законами «Про інформацію», «Про порядок висвітлення діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування в Україні засобами масової інформації» та спеціальними положеннями до них. Аби оптимізувати публічний контроль над органами державної влади та місцевого самоврядування через створення інституту публічної адміністрації, варто чітко структурувати діяльність відповідних інформаційно-аналітичних та експертних служб, які безпосередньо або опосередковано забезпечують реалізацію публічного контролю. До таких служб традиційно належать інформаційні управління, інформаційно-аналітичні підрозділи, прес-служби, прес-центри, управління і центри громадських зв'язків, прес-бюро, прес-секретарі та прес-аташе з відповідним апаратом. Ці структурні підрозділи органів державної влади та місцевого самоврядування збирають, аналізують, систематизують, обробляють та оперативно надають інформацію про діяльність цих органів у повному обсязі засобом масової інформації, крім випадків, передбачених Законом України «Про державну таємницю» [7, с. 53–54]. З теоретичної точки зору та відповідно до положень законодавства дійсно означені підрозділи мають займатися інформаційним забезпеченням участі громадськості. Проте одразу ж зауважимо, що ці підрозділи не завжди є відокремленими від підрозділів зв'язків із громадськістю, а в деяких випадках безпосередньо підрозділи зв'язків із громадськістю виконують функції інформаційних підрозділів, виконанням лише інформаційної функції саме і обмежуючись, а в деяких випадках інформаційні підрозділи входять до складу департаментів/управлінь зв'язків із громадськістю і навпаки, тобто в організаційно-структурному аспекті щодо адміністративно-правового статусу окремо підрозділів зв'язків із громадськістю та окремо інформаційних підрозділів немає нині уніфікованого підходу. Це перша проблема в забезпеченні участі громадськості з точки зору визначення суб'єктів такої діяльності. Вона, на наше переконання, мала бути вирішена в той спосіб, що налагодження зв'язків із громадськістю є більш ширшим за змістом поняттям, аніж інформаційне забезпечення. Навіть інформаційне забезпечення є складовим елементом забезпечення зв'язків із громадськістю, тому було б логічним витримувати саме таке співвідношення при формуванні структури ОВВ: управління зв'язків із громадськістю, а в його структурі підрозділ інформаційного забезпечення.

Другим питанням є ефективність роботи таких інформаційних підрозділів. Наприклад, до Управління інформаційної політики Херсонської ОДА були висловлені такі зауваження: необхідними є формалізація, інституалізація і систематизація означеної діяльності, у тому числі через унормування та активізацію проведення консультацій із громадськістю, винесення на обговорення актуальних питань, що стосуються безпосередньо діяльності управління, та реалізації відповідної державної політики в області, зокрема розвитку інформаційного простору та забезпечення інформаційної безпеки; доцільним є запровадження щорічного публічного звітування управління про підсумки своєї роботи (через проведення зустрічей із представниками ІГС, публікацію тематичних повідомлень у ЗМІ та соціальних інтернет-мережах); важливою вбачається розробка комунікаційної стратегії, згідно з якою здійснювалося б планувалася роботи щодо інформування різних цільових груп, у тому числі громадськості, про діяльність управління, формування його іміджу та налагодження зворотного зв'язку для більш системної роботи щодо взаємодії з громадськістю, а також доцільно визначити працівника, який буде відповідати за цей напрям діяльності, він координуватиме дії структурних підрозділів управління, безпосередньо допомагатиме у забезпеченні необхідної комунікації та співпраці управління з ІГС [3, с. 50–51]. Узагальнено всі висунуті зауваження зводяться до безсистемності, непослідовності їхньої роботи, відсутності цілеспрямованої роботи в напрямі налагодження зв'язків із громадськістю. Проте, за логікою, висловленою раніше, це управління і не має займатися комплексно забезпеченням зв'язків із громадськістю, а має бути зосереджене саме на питаннях інформування громадян, про що зазначається і безпосередньо у звіті: «З огляду на специфічність функцій, які виконує управління, інформування – домінуючий напрямок у його діяльності порівняно з іншими параметрами взаємодії з громадськістю. Крім того, оскільки одним з основних завдань управління є висвітлення заходів ХОДА, під час оцінки постала необхідність чіткого розмежування того, що управління робить для донесення інформації про свої дії і діяльність ХОДА загалом». Водночас усі конкретні зауваження стосувалися саме цього напрямку діяльності. Для нашого ж дослідження важливим є встановлення того факту, що підрозділи зв'язків із громадськістю не тотожні інформаційним підрозділам, проте останні мають бути структурно включені до складу перших через те, що функції, які вони виконують (інформаційного забезпечення), є складовим елементом функцій із забезпечення взаємодії з громадськістю, а в розрізі нашого дослідження – участі громадськості в управлінні державними справами, зарахованими до компетенції органів виконавчої влади. Важливо зауважити, що аналіз положень про відділи зв'язків із громадськістю різних ОБВ вказує, що немає уніфікації стосовно назв таких відділів (наприклад, відділ зв'язків із громадськістю та засобами масової інформації у складі управління взаємодії з органами державної влади та зв'язків із громадськістю при Мінекономірозвитку [8], управління інформаційної діяльності та комунікацій із громадськістю Миколаївської обласної державної адміністрації [9], чи відділи інформації та комунікацій із громадськістю, відділ інформаційної політики та зв'язків із громадськістю Міністерства аграрної політики та продовольства України [10] тощо). По-друге, всі повноваження таких відділів зводяться до інформаційного забезпечення, насамперед, висвітлення діяльності ОБВ, також зазначається серед завдань сприяння роботі громадської ради, проте в жодному з таких положень не визначено системної та цілеспрямованої роботи щодо залучення громадян до участі в управлінні державними справами.

Висновки. Підсумовуючи все вищевикладене, можна стверджувати, що органи виконавчої влади на нинішньому етапі більшою мірою номінально виступають суб'єктами забезпечення участі громадськості в підвищенні ефективності їх функціонування. Потрібне вдосконалення діяльності з означеного забезпечення шляхом: по-перше, чіткого визначення суб'єкта, відповідального за розвиток взаємодії із громадськістю; по-друге, доцільним було б введення координаційно-контрольного органу щодо забезпечення участі громадськості в управлінні державними справами як складового елементу розбудови громадянського суспільства; по-третє, потрібний постійний контроль за достатністю означеної діяльності із забезпечення участі громадськості з боку органів виконавчої влади; по-четверте, потрібне чітке та уніфіковане визначення структурних підрозділів органів виконавчої влади, в яких підрозділи взаємодії із громадськістю повинні мати в своєму складі осіб або структурні підрозділи щодо інформаційного забезпечення громадськості щодо діяльності ОБВ, із достатнім та чітким визначенням повноважень цих підрозділів. Проте така діяльність не має зводитися суто до інформаційного забезпечення. Серед основних завдань підрозділів взаємодії із громадськістю має бути визначено цілеспрямоване забезпечення залучення громадськості до управління державними справами на постійній основі.

Список використаних джерел:

1. Національна стратегія сприяння розвитку громадянського суспільства : Указ Президента України «Про сприяння розвитку громадянського суспільства в Україні» № 68/2016 від 26.02.2016 р. URL: <https://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/68/2016>.
2. Положення про Координаційну раду сприяння розвитку громадянського суспільства : Указ Президента України від 04.11.2016 р. № 487/2016 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487/2016>
3. Збірник звітів за результатами оцінки діяльності органів виконавчої влади за напрямком «взаємодія з громадськістю»: Збірка / упоряд.: Л. Паливода. Київ : БФ «Творчий центр ТЦК», 2018. 72 с.
4. Деякі питання реалізації Закону України «Про державну службу» : Постанова Кабінету Міністрів України № 243 від 05.04.2017 р. URL: <https://www.kmu.gov.ua/ua/npras/249914757>
5. Звіт за результатами дослідження «Оцінка стану розвитку громадянського суспільства та суспільної активності громадян України». Український Фонд Демократії «Спочатку Люди». Київ, 2013. 21 с.
6. Мартиненко В. Взаємодія органів державної влади і громадянського суспільства у законодавчо-нормативному вимірі. *Розвиток взаємодії держави і громадянського суспільства в контексті впровадження європейських принципів належного врядування* : збірник матеріалів міжнар. наук.-практ. конф., 12 грудня 2012 р., м. Київ / упоряд. В.М. Яблонський, О.А. Корнієвський, П.Ф. Вознюк. Київ : НІСД, 2013. С. 112–118.
7. Буханевич А.І. Публічна адміністрація як інститут оптимізації публічного контролю в громадянському суспільстві. *Вісник Національної академії державного управління при Президентові України*. 2010. № 2. С. 46–56. URL: <http://visnyk.academy.gov.ua/wp-content/uploads/2013/11/2010-2-8.pdf>
8. Положення про відділ зв'язків з громадськістю та засобами масової інформації у складі управління взаємодії з органами державної влади та зв'язків з громадськістю: Мінекономрозвитку України; Наказ, Положення від 09.06.2017 р. № 824 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0824731-17>
9. Положення про управління інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю Миколаївської обласної державної адміністрації: Розпорядження голови Миколаївської обласної державної адміністрації 16.11.2015 р. № 365-р.
10. Положення про Відділ інформаційної політики та зв'язків з громадськістю Міністерства аграрної політики та продовольства України : Наказ Міністерства аграрної політики та продовольства України від 07.05.2018 р. № 231. URL: <http://minagro.gov.ua/node/20453>